Nr. 46. Neue Jüdische Zeitung. III. Jahrgang.

דיא רעדאקציאָן
אונד אדמיניסטראציאָן
בעפֿינדעט זיך
Schiffmannsgasse 6, Budapest,
וואָהין אויך דיא פּרענומעראציאָנס־געלדער צו זענדען זינד.
איינזעראטע
ווערדען ביללינסט בערעכנעט.

נייע יידישע צייטונג

דיא
„נייע יידישע צייטונג“
ערשיינט יעדען
מאָנטאג
אונד דאָננערסטאג.

פּרענומעראציאָנס־פּרייזע:

גאנציעהריג	7 פֿל.	— קר.
האלביעהריג	3 „	50 „
פֿירטעליעהריג	1 „	75 „

ב״ה בודאפעסט, כב אדר. Budapest, Donnerstag 1. März 1883. שנת תרמ״ג לפ״ק.

דיא ליגע האט קיינען בעשטאנד!

„שקר אין לו רגלים.“ דיא ליגע האט קיינע פֿיסע, דארום קאנן זיא ניכט בעשטעהען. ווערהאָוואי, דער רעדאקטער דעס „פֿינגעטלענשעג“ איזט איין ערצליגנער, אונד עבען זאָלכע ליגנער זינד זיינע ווירקליכען אָדער געמאכטען בעריכטערשטאטטער. ער וויעדערהאָלט זיינע ליגען זאָ אָפֿט, ביז ער זיא זעלבסט גלויבט. גאנצע שפאלטען זיינעס בלאטטעס זינד מיט פֿאלשען אנשולדיגונגען אונד ליגנערישען אנקלאגען געגען דיא פֿאָן איהם זאָ זעהר געהאססטען יהודים אנגעפֿיללט, אונד ווענן דיא געשיכטע פֿאָן דער צווייטען עסטהער — וויא וויר ווייטער אונטען בעריכטען — שאָן אלס איטעל, טרוג אונד לוג ערוויעזען איזט, זאָ האָרט ער נאָך אימטער ניכט אויף, דיא זאכע אלס איינען פֿערמושטען ריטועללען מאָרד צו נעהמען, אונד געגען דיא יודען צו העטצען. ער האט דיא פֿרעכהייט צו בעהויפֿטען, דאס דיא שטאטיסטיק מיט ציפֿפֿערן בעווייזט, דאס דיא מייסטען בייא דען יודען דיענענדען מעדכען צו גרונדע געגאנגען זינד. ווענן וויר יודען אבער אין פֿאָלגע זאָלכער פֿערליימדונגען דיא כריסטליכען דיענסטבאָטען ענטלאססען מאָכטען, אונד טויזענדע דערזעלבען בראָדלאָז ווירדען, זאָ העטטע ער עס צו פֿעראנטוואָרטען, דאס פֿיעלע פֿאָן איהנען צו גרונדע געגאנגען, דיא בייא דען יודען איינע בעססערע בעהאנדלונג געניעסען, אלס בייא איהרען איינענען גלויבענסגענאָססען, יא זעלבסט בייא איהרען עלטערן; דענן בני ישראל רחמנים, וויר יודען זינד בארמהערציג אונד האבען מיטלייד זעלבסט מיט דען טהיערען, אומזאָמעהר אבער געגען מענשען, דיא אין אונזערען דיענסטען שטעהען.

ווערהאָוואי שפעקולירט אבער שאָן, דא מיט עסטעריל נר׳ 2 ניכטס צו מאכען איזט, אויף איינע עסטהער נר׳ 3, אונד דא ער ניכט זאָ שנעלל איינע פֿינדען קאנן, זאָ קאָממט ער אין דער היטציגען גוממער מיט איינעם נייען בלבול. — ער שרייבט: אין איינעם אָרטע דעס הוניאדער קאָמיטאטס, איזט איין קינד צערטרעטען אונד בעגראבען וואָרדען. אלס מאן צווייא וואָכען שפעטער נעבען דעם גראבע דיעזעס קינדעס איין צווייטעס גראב מאכטע, פֿאנד מאן דאס ערסטע געאָפֿפֿנעט, אונד אן דער לייכע פֿעהלטען דיא ביידען הענדע. דער פֿערדאכט פֿאללט נאטירליך אויף איינע יידין, דיא מיט דען אבגעשניטטענען הענדען „כשוף“ מאכען וויל. אונזערע חכמים ז״ל זאגען: שקרן ירחיק עדותו! דער ליגנער פֿערלעגט זיינע מעשות אין איינע פֿערנע געגענד, וואָ קיינער איהן ווידערלעגען קאנן. זאָ מאכט עס אויך ווערהאָוואי. דען אָרט וויים ער ניכט צו נעננען, אבער דען פֿערדאכט געגען איינע יידין שפריכט ער מיט זיינעם אונגעוואשענעם מויל אוים, אָהנע זיך צו פֿראגען, אָב ער דיא וואהרהייט שפריכט.

ער קאנן עס ניכט איבערלעבען, דאס דיא עסלארער פֿרויען אונד איהר פֿיהרער סאבאלטשי, אָדער וויינשטיין, וויא ער פֿריהער געהייסען, היער זאָ גוט איינגענאָממען וואָרדען זינד, זאָ שימפֿפֿט ער אויף דען לעטצטערן וויא איינע קאָפֿאַ, אונד לאסט נאָך אים „דעברעצינער עללענאָר“ געגען איהן שרייבען.

ענדליך ערצעהלט ער נאָך איינע מעשה נוראה פֿאָן איינעם „קוה־יודען“ אין ראקאָש־פאלאָטא. דער פֿיר דיא ארמען ווייבער קיהע קויפֿט, אונד זיך דאפֿיר 20 קרייצער טעגליך צאהלען לאסט. ווענן אבער דיא קוה פֿאללט, זאָ מוס איהם דיעזעלבע בעצאהלט ווערדען. ווערהאָוואי האָלט דיעס פֿיר איין גראָססעס פֿערברעכען, אָבצוואר זיך דיא ארמען ווייבער זאממט איהרען פֿאמיליען דאדורך זעהר גוט ערנעהרען, אינדעם זיא דיא מילך טעגליך אין דיא הויפטשטאדט בריינגען, אונד דא דיא קונסט, זיא צו פֿערוואססערן היער אללגעמיין איבליך איזט, זאָ איזט דער מילכהאנדעל זעהר איינטרעגליך. אם ענדע ווירד ווערהאָוואי נאָך בעהויפֿטען, דאס דיא יודען דיא מילך פֿעלשען, וויא סאלאי דיעס ביים וויינע בעהויפֿטעט האט.

וויר לאססען היער דער רייהע נאָך דיא איבער עסטער נר׳ 2 איינגעלאנגטען טעלעגראממע פֿאָלגען: אוים טיסא־אבאד ווירד פֿאָם 27. פעבבער געמעלדעט: געסטערן לאנגטע דער היעזיגע שטוהלריכטער סאלאָקי אין בעגלייטונג דעם אקטואַרס באררער אין טיסא־סענט־אימרע אן אונד פֿערהאָרטען זאָפֿאָרט דען קוטשער פיליטצערס, דאניעל מאלנאר; יערזעלבע געשטאנד, פֿאָן איינעם מאָרדע ניכטס צו וויססען.

איינע צווייטע דעפעשע אוים טיסא־אבאד פֿאָם 27.־טען פֿעבער מעלדעט: היינטע מאָרגענס לאנגטען היער אן: דר׳ סיללעי אוים מאראריש, דר׳ וויינבערגער אוים סאלאָך אלס דיעיעניגען, דיא דען לייכנאם דער עסטער מאָלנאר צוערסט סעצירטען, שפעטער דר׳ באָדנאר אוים ראָפֿף, דר׳ ראָבערט בעססערצקי אונד דר׳ אלעקסיאוס שימאָני אוים קונ־העדיעש אלס פֿאכמענער. פֿאָן דענען דער לעטצטערע מיט דער איבערפּריפֿונג דער לייבע בעטרויט איזט. דעם פֿערנערען לאנגטע היער אן דער אונטער־שטאאטסאנוואלט אוים קארצאג דר׳ עלעמער סאטשוואי אונד דער שרייבער ווילהעלם באָראש. פֿאָן וועלך לעטצטערעם דיא בעריכטע אים „פֿינגעטלענשעג“ הערשטאממען. אום 10 איהר בעגאב זיך דיא געריכטסקאָממיססיאָן צו דעם אויסערהאלב דעס דאָרפֿעס בעפֿינדליכען הויזע דעם קוטשערס דאניעל מאָלנאר, אין דעססען נעהע זיך יענער ברוננען בעפֿינדעט, אין וועלכעם זיך עסטהער מאָלנאר געשטירצט האטטע. דער שטוהלריכטער האט דיא טיפֿע אונד דען אומפֿאנג דעס ברוננעם אויסגעמעססען, וואָראויף זיך דיא קאָממיססיאָן אין דאס דאָרף צוריקבעגאב, אום דאס צייגענפֿערהאָר פֿאָרצונעהמען. צוערסט וואורדען פֿערהאָרט דער קוטשער וואלענטין אקאָני אוים נאדיקאראָלי, פֿערנער פעטער וואג, סוזאננע קערי, שטעפֿאן מעסטער אונד דיא פֿרויא איגנאץ פיליטצערס. דאס פֿערהאָר דער צוערסט פֿערהאָרטען צייגען האטטע גאר קיין רעזולטאט, זיא געשטאנדען פֿאָן ניכטס צו וויססען; דיא צולעטצט אנגעפֿיהרטען צייגען זאגען אוים, געהאָרט צו האבען, דאס דיא עסטהער אָפֿט זאגטע, דאס זיא זיך אין דען ברוננען ווערפֿען ווערדע. אנדערע צייגען זאהען, וויא זיא געגען דען ברוננען שריטט אונד דריטטע צייגען וואָללען געהאָרט האבען, וויא זיא אין דעם הויזע איהרעס פֿאטערס מיט דעם זעלבסטמאָרדע דראָהטע. דאס צייגענפֿערהאָר דויערטע ביז מיטטאגס, דיא נאָכמאליגע אונטערזוכונג דער לייכע פֿינדעט נאָכמיטטאגס שטאטט.

איינע דעפעשע אוים טיסא־דעריש פֿאָם 27. פֿעבער מעלדעט פֿאָלגענדעס: דער פֿאלל דער צווייטען עסטהער האט איין שענדליכעס ענדע גענאָממען. דיא אויסגראבונג אונד דיא איבערפּריפֿונג דעם ערסטען ארצטליכען גוטאכטענס געשאה נאָכמיטטאגס 4 איהר אין אנוועזענהייט איינעס אונגעמיין צאהלרייכען פובליקומס. דר׳ אלעקסאנדער באָדנאר, האָנאָרער קאָמיטאטסארצט אוים ראָפֿף, נאהם אונטער אסיסטענץ מעהרערער ארצטע דיא לייכענאונטערזוכונג פֿאָר, נאכדעם פֿאָרהער דיא לייכע דורך מעהרערע צייגען אלס דיעיעניגע דער עסטהער מאָלנאר קאָנסטאטירט וואורדע. דיא אונטערזוכונג ערשטרעקטע זיך צומייסט אויף דיא בעאנשטאנדעטען קאָרפּערשטעללען, אויף יענע נעמליך, פֿאָן דענען דיא אנקלאגעשריפֿט בעהויפֿטעטע, דאס זיא אויפֿגעשניטטען אונד דארויס דאס בלוט פֿאָן דען יודען אויסגעפּרעסט וואר. דאס רעזולטאט דער פּריפֿונג יעדעס איינצעלנען טהיילעס האט דר׳ באָדנאר לויט דיקטירט, זאָ דאס עס דאס פֿערזאממעלטע פֿאָלק הערען קאָננטע אונד פֿאָרדערטע ער גלייכצייטיג דיא אנוועזענדען אונד דיא עלטערן דעס מעדכענס אויף, דיא אונטערזוכטען טהיילע צו בעזיכטיגען. דיא גאנצע לייכענאונטערזוכונג וואר קאָררעקט אונד געוויססענהאפֿט אויסגעפֿיהרט. דאס רעזולטאט וואר דאס פֿאָלגענדע: דיא קאָפֿף אונד געזיכטסהויט דער לייכע וואר פּערגאמענטארטיג אונד אונגעמיין בלוטרייך; אויף דעם גאנצען קאָרפּער וואר ניכט דיא מינדעסטע שפּור איינער פֿערלעטצונג וואהרנעהמבאר. אים ברוסטקאָרב וואורדען אנדערהאלב ליטער בלוט פֿאָרגעפֿונדען, דער גאנצע איננערע אָרגאניזמוס וואורדע אין גראָסטער אָרדנונג בעפֿונדען אונד אין דען מאגען פֿאנדען זיך נאָך צאהלרייכע שפּייזערעסטע פֿאָר. נאָך פֿאָרגענאָממענער סעצירונג פֿאנד זאָפֿאָרט צווישען דען ארצטען איינע בעראטהונג שטאטט, וועלכע אונגעפֿעהר איינע האלבע שטונדע אנהיעלט. דאס רעזולטאט דער בעראטהונג ענטשפּראך אין אללען פּונקטען דער ערסטען לייכענאונטערזוכונג. עס וואורדע קאָנסטאטירט, דאס עסטהער מאָלנאר אין פֿאָלגע איינעס זעלבסטמאָרדעס אום איהר לעבען געקאָממען איזט. מאָרגען ווירד דיא לייכע בעגראבען אונד דירפֿטע דאמיט דיא איינגעלייטעטע אונטערזוכונג אבגעשלאָססען ווערדען.

דיא אנטיסעמיטישע „ריטועללע מאָרד־מאכער־באנדע“ ווירד נון וויעדער איינע עסטער נר׳ 3 זוכען. עס דירפֿטע ווירקליך שאָן אן דער צייט זיין, דאס דיא רעגיערונג דיעזע העטצער צור פֿעראנטוואָרטונג ציעהע.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

(וויעדער איין באָמבענאטטענטאט אין ראָם.) פֿאָר דעם אָסטעררייכיש־אונגארישען באָטשאפֿטס־געביידע, וויא פֿאָר דעם קאָנסולאט אין ראָם זינד געסטערן אבענדס וויעדער באָמבען געשלייזערט וואָרדען. גליקליכערווייזע אָהנע שאדען אנצוריכטען. דיא וואהל דעס פּלאטצעס פֿיר דיעזע מאָרדאנשלעגע בעווייזט וויעדער דיא ריכטיגקייט דער אנזיכט, דאס דיא אירדענטא אין איטאליען אים צוזאממענהאנגע מיט דער רעפובליקאנישען פּארטייא שטעהט אונד דיא בעוועגונג, וועלכע אויף דיא לאָסרייסונג טריעסטס אונד דעס טרענטינאָ פֿאָן אָסטעררייך־אונגארן אבציעלט, אויך געגען דיא איטאלענישע דינאסטיע געריכטעט איזט. איינע דעפּעשע אוים ראָם מעלדעט פֿאָלגענדעס: „אום איין פֿיערטעל 10 איהר אבענדס, אלס דער קאָרזאָ מיט שפּאציערגענגערן פֿאָללבעלעבט וואר, ערדראָהנטע פּלאָטצליך פֿאָר דעם פּאלאסטע דעס אָסטעררייכיש־אונגארישען באָטשאפֿטערס, איין פֿירכטערליכער קנאלל. איינע שפּרענגבאָמבע וואר צערפּלאטצט, אָהנע יעמאנדען צו פֿערלעטצען. דיא פּאָליצייא וואָללטע דען פּארטיער פֿערהאפֿטען, דאָך וואורדע זיא איהרען איררטהום זאָפֿאָרט געוואהר. גלייכצייטיג פּלאטצטע איינע באָמבע פֿאָר דעם קאָניגליכען שלאָס אונד איינע פֿאָר דעם פּאלאצצאָ וועננעציא. דאס פֿאָלק פֿערהיעלט זיך רוהיג. ניעמאנד וואורדע פֿערהאפֿטעט.“ מאן וויים ניכט פֿאָן וועם

* („דיא צווייטע עסטהער.")

דאס אונגארישע בלאטט „געמזעט" שרייבט איבער דיעזען נייען „ריטועללען מאָרד" פאָלגענדעס: אן דעם גאנצען איזט זאָ פיעל וואהר, דאסס דאס דיענסט־מעדכען דעם קויפמאננעס איגנאץ פילליטצער אין דען ברוננען שפראנג, וויל מאן איהרעם געליעב־טען ניכט געשטאטטעטע, דאס ארמע מעדכען צור פרויא צו נעהמען. נאך דען אויסזאגען פאָן ציינגן וואר עסטהער מאָלנאר זעהר נערוואָז אונד עמפ־פינדליך אונד גינג זיא איהרעם דיענסטהעררן אָפט דורך, וואָביא זיא פאָן איהרעם אייגענען פאטער, איינעם ארמען הייזלער, שטעטס צוריקגעבראכט ווארדע זאָ גינג זיא אויך אם 11-טען דעצעמבער פאָרט אונד ווארדע נור נאך אכט טאגען אלס לייכע אין דעם ברוננען וויעדערגעפונדען. דאמאלס ערקלער־טע דער פאטער דעם מעדכענס, דאס ער ניכט דען געריננסטען פערדאכט אויף פיליטצער האבע, דער דאס מעדכען זעהר גוט בעהאנדעלט האטטע. דיא דאמאלס פאָרגענאָממענע געריכטליכע אָבדוקציאָן קאָנסטאטירטע דען טאָד דעם ערטרינקענס אונד ווארדע אן דעם קאָרפער דער זעלבסטמאָרדערין ניכט דיא געריננסטע פערלעטצונג בעמערקט. נון זעטצטע מאן אבער דעם ארמען מאָלנאר דרייא מאָנאטע הינדורך אים ווירטהסהויזע צו, עס זייא דאָך מערקווירדיג, דאס אין דער לייכע קיין וואססער וואר אונד דיא יודען העטטען דעם מעדכען וואהר־שיינליך דאס בלוט אויסגעפומפט. שליעסליך ער־צעהלטע אויך דער געוועזענע קוטשער פיליטצער׳ס, זיין העררר האבע איהם צוואנציג גולדען געגעבען, דאמיט ער איבער דיא ערמאָרדונג עסטהער׳ס ריי־נען מונד האלטע. וויא מאן נון מעלדעט, האט עס זיך הערויסגעשטעללט, דאס דער קוטשער זיך דורך דיעזע פאבעל אן זיינעם געוועזענען העררן ראָכען וואָללטע. „געמזעט" מיינט מיט רעכט, דאס דיא בעהאָרדען זאָלכען פערדעכטיגונגען געגענאיבער דיא גראָסטע שטרענגע ענטפאלטען מיסטען, דא זאָנסט דען שענדליכסטען אומטריעבען דער פריי־עסטע שפיעלרוים געבאָטען ווירדע.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

נעטריידע-געשעפט. פאָן וויצען וואר פאָריגע וואָכע מעסיג צו מארקטע געבראכט, דער פערקויף וואר שוואך. 80000 מעטרצ׳ ווארדען פערקויפט.

קאָרן 7.15—7.40 גולדען.

גערסטע פוטטערוואארע 7.10—7.25 גול. מאלצ-וואארע 7.40—7,90 גול.

האפער 6.15 - 6 20 גולד.

קוקורוץ 6.15—6.32 גולד.

רעפס קאָהל 13.75 גולד.

ריבאָל ראָפּפעלט ראפפינירט —.42 גול׳ פער 100 קילאָגראַמם.

רעפסקוכען 5.50 גול.

מעהל-פרייזע פער באללען צו 100 קילאָגראמם אב בודאפעסט, נומ׳:

0	1	2	3	4	5	6	7	8	8½
20.—	19.40	18.80	18.20	17.60	16.40	15.20	14.20	12 60	10.60

גולדען.

קלייע פיינע 4,20 גול. גראָבע —.4 גול.

הילזענפריכטע. פיזאָלען 9,60 גול. צווערג-באָהנען 11—12 ערבזען 9.50——.11 גול׳ געשעלטע 15.50 גול. לינזען 8—18 גול. קיממעל —.28 גולד. אנבר-וויקען —.8 גול. הירזע 6.40 ג.ל. הירזעברײַן 10,75 גולדען (אללעס פער 100 קילאָגראַם.)

מאָהן, גרויער —.28 גול. בלויער 30—32 גול.

שאפוואָללע. אין פאָריגער וואָכע וואר דאס געשעפט שוואך. — עס ווארדען 50 מעטערצטר פער-קויפט צו פערשיעדענען פרייזען.

צוועטשקען, סערבישע זאק-וואארע פער מערץ-אפריל 21.42 גול.

האָניג געלייטעטער —.39——.40 גולדען. וואכס-האָניג — גולד.

וואכס ראָהגעלבער 130—131 גולד.

קנאָפּפערן אונגארישע פרימא 16,50 גולד.

ווייינשטיין 56—66 גול. יע נאך קוואליטעט.

צוועטשקענמוס (לעקוואר) סלאוואָנישער 1862 —.21 גולדען.

האנפזאמען 13.50 גול.

פעטראָלעאום 25.25 גול.

קלעעזאמען, אונגארישער לוצערנע 50—52 גולדען.

שפּיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 30.50 30.75 גולד. אלטע מעטהאָדע 31.50—31.75 גולד. פער 10000 ליטער פערצענט.

שאף-פעללע, אין פאָריגער וואָכע ווארדען 15000 שטיק פערשיעדענע גאטטונגען פערקויפט. אונד צוואר דייטשוואָללינע 2 80—3.40 גול׳ פער פאאר. באטשקער אונד באנאטער 140—160 גולד. טירקישע אונד מאצעדאָני-שע 37—38 גול. באָסנישע אונד קראָאטישע —40 גול. סער-בישע 135—142 גולדען. פער 56 קילאָ. — (אללעס פער 2 פערצענט.)

לאממ-פעללע. דייטשוואָללינע 65—70 גול. באטשקער אונד באנאטער לייכטע 85—105 גולד. (אללעס פער 102 שטיק.)

קיטצ-פעללע. צו 110 גול. פער 102 שטיק.

הייטע, וויר נאָטירען פער 100 ק׳ אונגארישע קוה-הייטע 105—108 גול. אָכסענהייטע טראָקענע 108—110 גול. ראָסהייטע 10.50 — .14 גול׳ פער פאאר. קאלב-פעללע אָהנע קאָפּפע 205—210 גול. פער 100 קילאָ.

לעדער-נעשעפט. קוה-הייטע 6—8-קילאָ 215—245 גול. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאָן 10—14 קילאָ 160—165 גול. צווייאמאל פערזעטצטע טערצען 17—18 קילאָ 160—163 גול. דרייאמאל פערזעטצטע טערצען 19—22 קילאָ 162—164 גול.

קאלב-לעדערע, ברוינע 9—13-ק׳ 420—450 גול. נענערבטע 6—8-ק׳ 365—375 גול. פער 100 קילאָ.

פרענומעראציאָנס-איינלאדונג.

מיט 1. מערץ בעגיננט איין נייעס אבאָנעמענט. וויר ערזוכען האָפליכסט דיעיעניגען הערדען אבאָננענטען, דערען פרענומעראציאָן מיט 1-טען מערץ צו ענדע געהט, (וויא דיעס אויף דער אדרעסשלייפע דייטליך צו ערזעהען איזט) אונס דען בעטראג איינזענדען צו וואָללען, דאמיט אין דער צוזענדונג דעס בלאטטעס קיינע שטאָרונג איינטרעטע.

לאָטטאָ-ציעהונג פאָם 24. פעבער.

וויען	59	76	88	87	63
טעמעשוואר	26	1	23	45	85

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער:

יקותיאל הלוי לעדערער.

דיא נייעסטע ערפינדונג

איזט דאס נאך פראָפעסאָר באנאנד אוס אמעריקא ניי-פערבעססערטע **עלאסטישע ברוכבאנד** פאָן פאלליט-צער, וואָוואָהל פיר הערדען אלס אויך פיר דאמען אונד קינדער; זעלבעס איזט אָהנע פעדערן אוס רייגעם גוממי קינסטליך קאָנשטרואירט אונד האט דען צוועק, דאס עס זעלבסט דיא פעראלטעטסטען בריכע אין קירצעסטער צייט אין דיא גלייכע לאגע ברינגט.

פרייזע: איינפאכע פאָן 6—7 גולדען, דאָפפעלטע פאָן 10—15 גולדען. פיר קינדער אום דיא האָלפטע ביל-ליגער.

גראָסעס לאגער אין מוטטער-שפריטצען, לופט-פאָלסטער, בעטט-איינלאגען, גוממי-שטרימפפען אונד אללער גומי-וואארען-ארטיקעל. — ביא גרוכבענדער בישטע אנצוגע-בען אָב רעכטס, לינקס אָדער דאָפפעלט, זאָ אויך דיא לייבווייטע.

MORITZ POLITZER, k. k. Bandagist,

Budapest, Franz-Deákgasse.

בודאפעסטער באָרזענקורזע פאָם 22. פעב.

לאָזע.	קר	פל
1854ער 4 פערצענטיגע שטאאטסלאָזע . .	118	—
1860ער " נאנצע לאָזע . .	129	—
1860ער " פינפטעל	137	—
1864ער שטאאטסלאָזע צו 100 גולדען .	170	—
1864עס " " צו 50 .	171	—
קרעדיטלאָזע	170	—
דאָנוי-דאמפפשיפפאהרטס-לאָזע	108	—
אונגאר. פראָמיען-לאָזע צו 100 גולדען .	114	50
" האלבע צו 50 גולדען	118	—
טהייסטהאל-לאָזע	109	50
וויענער קאָממונאללאָזע	123	—
טריעסטער לאָזע צו 100 גולדען . . .	127	—
קאָמאָ רענטאנשיינע	37	—
טירקענלאָזע	25	—
אינסברוקער לאָזע	22	—
קלארי לאָזע צו 40 גולדע	38	—
קענלענוויטש לאָזע " 10 "	20	—
קראקויער לאָזע " 20 "	19	—
אָפנער לאָזע " 40 "	38	—
פאלפפי לאָזע " 40 "	36	—
רודאָלפסלאָזע " 10 "	20	—
סאלם לאָזע " 10 "	53	—
ואלצבורגער לאָזע " 20 "	22	—
סט. גענאָיס לאָזע " 40 "	46	—
סטאניסלויער לאָזע " 20 "	24	—
וואלדשטיין לאָזע " 20 "	27	—
ווינדישגרעטץ " 20 "	37	—
לאיבאכער לאָזע " 20 "	23	—

ווערטה-פאפיערע.	קר	פל
אונגארישע גאָלדרענטע 6%	118	50
אונגארישע פאפיער-רענטע 4%	86	50
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	97	50
טעמעשער-באנאטער	96	—
זיעבענבירגישע	97	—
גאליצישע	97	—
בוקאָווינער	98	—
אונגארישעס אייזענבאהנ-אנלעהען . . .	134	—
ווייגצעהענט-אבלאָזונגס-אָבליגאציאָנען .	97	—
פפאנדשיינע דער אונגארישען באָדענקרע-דיט-אנשטאלט צו 5½ פערצענט . . .	101	—
דעטטאָ דער אונג. היפאָטה.-באנק צו 5½%	102	75
דעטטאָ אללגעמ. באָדענקרעדיט צו 5½%	98	50
דעטטאָ צו 5 פערצענט	101	50
דער אונגאריש-גאליצישען	166	50
דער גאָרדאָסטבאהן	162	—
אָסטעררייכישע קרעדיט-אקציען	290	—
אונגארישע קרעדיט-אקציען	280	—
סערבישע 3% אנלעהען	35	—
געלד-קורזע.		
זילבער-אשיא	100	—
דוקאטען	5	61
אָסטעררייכיש-אונגארישעס 8-גולדען-גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	9	50
נאפאָלעאָנדאָר	9	50
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	58	50
20מארק-שטיקע	11	72
רוסישע פאפיעררובעל	1	18

פרוכטפרייזע דער קאָרנהאללע פאָם 22. פעב.

[illegible]	[illegible]	פער 100 קילאָגראַמם
[illegible]	75	—.——.—
	76	—.——.—
	77	9.55— 9.60
	78	9,65— 9.70
	79	9.75— 9.80
	80	9.85— 9.90
	81	9.95—10.—
[illegible]	75	—.——.—
	76	—.——.—
	77	9.90— 9 95
	78	10.— -10.10
	79	10.15—10.25
	80	10.30—10.35
	81	10 40—10,45
[illegible]	75	—.——.—
	76	—.——.—
	77	9.95—10 —
	78	10 05—10.15
	79	10.20—10 30
	80	10.35—10 40
	81	10.45—10.50
[illegible]	76	—.——.—
	77	9 90— 9.95
	78	10.——10.10
	79	10.15—10.25
	80	10.30—10.35
	81	10.40—10.45

פריכטע	[illegible]	פער 100 קילאָגראַמם
קאָרן	70	7.30— 7.—
נערסטע מאלץ	62	—.——.—
נערסטע פוטטער . . .	62	7.10 —6.85
האפער	40	6 60—6 20
קוקורוץ באנאטער . .	75	6.15—6.05
אנדערער	78	6.05—5.95
הירזע ראָהער	—	6.50—6.—

[illegible]		פער פריה-יאהר	פער 100 קילאָ	
	ווייצען			9 60
	"	"		—.—
	"	"		—.—
	קוקורוץ	"		—.—
	נערסטע	"		—.—
	האפער	"		6.40
	"	"		—.—
	רעפס	"		—.—

הילזענפריכטע		פאָן	ביז
פיזאָלען	פער 100 קילאָ	9.—	9.50
צווערגבאָהנען		11—	12.—
לינזען		12.—	18.—
ערבזען		10.—	12.—
הירזעברײַן זאממט זאק .		10.50	11.—
מאָהן, גרויער 33 פל., בלויי		30.—	32.—
האנפזאמען		11.50	12.—

ראָה-שפּיריטוס 31,75 גול.

שפּיריטוס, פּרעסהעפענוו. 30,25 גול.

Herausgeber und verantwortl. Redacteur: Carl Lederer.

Druck von Markus Neuer Budapest, Kerepescherstraße 14

ווערטיג דאהער גארניזאָנירענדען יעגער־רעגימענטס איזט אונזער גלויבענסגענאָססע, אונד הייסט אָבערסט יאָזעף אָסטאָלענדי. ריטטער קארמען אין רעגגיאָ איזט צום אָבערסטליטנאנט ערנאננט וואָרדען.

* (איינברוך אים בית הכנסת דער „ש״ת חברה״.) אלס דער „שמש״ דער ש״ת שוהל דאס בית הכנסת דיענסטאג פֿריה בעטראט, וואר ער ניכט וועניג בעפֿרעמדעט איף דעם פֿוסבאָדען פֿערשיעדענעס קופּפֿערגעלד, זאָוויא צעהנקרייצערשטיקע צערשטרייט צו פֿינדען. אים „בית הכנסת״ אומהערבליקענד געוואהרטע ער, דאס זעממטליכע צדקה־ביכסען ערבראָכען אונד איהרעס אינהאלטס בערויבט וואָרדען זייען. דא דאס פֿענסטער איפֿגעריססען וואר, וואוסטע דער „שמש״ באלד אללעס דער דיעב וואר דורך דאס פֿענסטער איינגעדרונגען אונד האטטע זיך נאך פֿאָללפֿיהרונג דעם דיעבסטשאהלס איף דעמזעלבען וועגע וויעדער געפֿליכטעט. דער פֿערדאכט דען דיעבשטאהל אויסגעאיבט צו האבען לענקטע זיך איף איינען געוויססען קארל ש״א, איינען נאָך זעהר יונגען מאנן וועלכער אין דען לעטצטען וואָכען צו דען פֿלייסיגסטען בעזוכערן דער ש״ת שוהל צעהלטע. דא דער וואָהנארט שיי״ס דעם „שמש״ צופֿעללינ בעקאננט וואר, פֿערפֿינגטע ער זיך צור פֿאָליצייא אונד ערזוכטע אום פֿערהאַפֿטונג דעם פֿערדעכטיגען. צוויא שטונדען שפּעטער וואורדע ש״א בעריטס ביא דער טהערעזיענשטעדטער שטאדטהויפּטמאנשאַפֿט איינעם פֿערהאָרע אונטערצאָגען. אנפֿענגליך לייגנעטע ער דען איינבריך. באלד פֿערוויקקעלטע ער זיך יעדאָך אין ווידערשפּריכע אונד פֿאנד זיך פֿעראנלאסט, זיינע טהאט איינצובעקעננען. וויא ש״א איינגעשטאנדען האט, איזט ער נאך בעענדעטעם גאָטטעסדיענסטע דורך ערבריכונג דעם פֿענסטערס אינס בית הכנסת איינגעדרונגען, וואָ ער זעממטליכע צדקה־ביכסען געוואלטזאם אָפּפֿנעטע אונד ענטלעערטע. דיא געשטאהלענע סוממע ווירד איף ביילייפֿיג 100 גולדען געשיעטצט, דאָך בעהויפּטעט ש״א, דאס ניכט זאָ פֿיעל אין זיינעם בעזיטץ געלאנגט זייא, דא איהם צאהלרייכע באנקנאָטען, אלס ער אין איינע דער ביכסען מיט איינער ברעננענדען קערצע היניינלייכטעטע, פֿערבראננטען. אונד ווירקליך פֿאנד מאן ביא איהם ביישטהיילע פֿאָן איינזער אונד פֿינפֿערנאָטען. ש״א וועלכער ערסט 18 יאהרע צעהלט, איזט דער זאָהן איינעס פֿערמאָגליכען גאסטווירטהעס אין באדען. דיא עלטערן פֿערשיעסען איהן, דא ער איין אונפֿערבעססערליכער וואגאבונד געוואָרדען. דער פֿאָרשטעהער דעם ש״ס חברה וואָללטע אין אנבעטראכט דער גראָססען יוגענד שייא״ס פֿאָן דער קלאגע צוריקטרעטען. דא עס זיך אבער הערויסשטעללטע, דאס דער האָפֿפֿנונגספֿאָללע יינגלינג נאָך אנדערע שווינדעלייען אונד דיעבשטעהלע פֿעראיבט האטטע, איהם דעם פֿערגנערען נאָך איין איינבריך צור לאסט פֿעללט, וואורדע ער דעם קרימינאלגעריכטע איינגעליעפֿערט.

* (סינאגאָגען־איינשטורץ.) אין דער געמיינדע אונגערייגען שטירצטע פֿאָריגען פֿרייטאג נאכטס דיא סינאגאָגע פּלאָטצליך איין. אם אבענד וואר דיא סינאגאָגע צו „קבלת שבת״ זעהר שטארק בעזוכט, עס איזט דאהער איין בעזאָנדערעס גליק, דאס דער איינשטורץ ערסט דעם נאכטס ערפֿאָלגטע, דא וועניגסטענס קיין מענשענלעבען צו בעקלאגען איזט. איין גלאז־לוסטער דען נאָך דיא קאיזערין מאריא טהערעזיא דיעזער געמיינדע שפּענדעטע, וואורדע נאטירליך גאנץ צערשפּליטטערט. דער פֿערלוסט דיעזעס גלאזלוסטערס איזט דעסהאלב דאָפּפּעלט בעדויערליך ווייל ער איין אנדענקען אן דיא בעריהמטע קאיזערין מאריא טהערעזיא בילדעטע.

* (הינריכטונג איינעס מאָרדערס.) אין לעמבערג וואורדע איין געוויססער דאמבראָווסקי, דער אים פֿערגאנגענען יאהרע דיא פֿאמיליע איינעס יידישען שאנקווירטהעס איף דיא גרויזאמסטע וויזע ערמאָרדעט אונד בעראיבט האטטע, איפֿגעהענקט. דער מערדער בליעב ביז צו זיינעם לעטצטען אויגענבליקע פֿערשטאָקט אונד זאגטע נאָך צולעטצט: איך בעדויערע, ניכט מעהר יודען ערמאָרדעט צו האבען, דענן מעהר אלס הענגען קאָננטע מאן מיך דאָך ניכט! אין רוסלאנד העטטע איך פֿיר איינען יודען־מאָרד איינע „אויסצייכנונג״ בעקאָממען! — ער האט עס אבער אויך אין גאליציען איף איינע האָהע שטופֿע געבראכט!

* (איין קלוב דער אנטיסעמיטען.) וויא אין אבגעאָרדנעטענקרייזען פֿערלויטעט, ווערדען דעם ביישפּיעלע געזא אנאָדיים דעמנעכסט אויך דיא אבגעאָרדנעטען עמעריך סאלאי אונד איוואן שימאָני אונד אויך אנדערע פֿאָלגען, אונד אים דעם קלוב דער אונאבהענגיגקייטס־פּארטייא אויסטרעטען. דער אנטיסעמיט געאָרג סעלר איזט שאָן יעטצט ניכט מעהר מיטגליעד דעם קלובס. נאך געשעהענעם אויסטריטטע — שרייבט איין אונגארישעס בלאטט — דאס אויך דיא נאכריכט פֿאָן דעם אנטיסעמיטענקאָנגרעס בראכטע — געדענקען דיא אנטיסעמיטישען אבגעאָרדנעטען איינען איינענען פּאָליטישען קלוב צו גרינדען, אונד אנטיסעמיטישע פּאָליטיק איף איינענע פֿויסט צו טרייבען. האָפֿפֿענטליך ווירד העררר פֿאָן טיסא דאס טרייבען דיעזער העררן ניכט לאנגע צוזעהען אונד איהנען דאס האנדווערק לעגען.

* (פּראָפֿעססאָר אויגוסט ווינשע געגען ראָהלינג.) דער בעריהמטע דר׳ ווינשע דער גראָססע קעננער דער יידישען שריפֿטען שרייבט אין דער „וויענער אללגעמיינען צייטונג״ פֿאָלגענדע ערקלערונג: „צו וויעדערהאָלטענמאלען האט פּראָפֿעססאָר ראָהלינג דיא דייטשע מאָרגענלענדישע געזעללשאַפֿט צום שיעדסריכטער בעטרעפֿפֿס דער אין זיינעם „תלמוד־יודען״ געגען דאס יודענטהום געשלידערטען איממאָראלישען גלויבענס אונד זיטטענלעהרען אנגערופֿען. דיא שייסליכען אונד פֿעראבשייאונגסווירדיגען פֿאָלגען דיעזער באָזען אויסזאַט ליעגען אין דער דערצייטיגען אנטיסעמיטען־בעוועגונג פֿאָר אללער אויגען. דאס פֿאָלק אים אללגעמיינען איזט איינמאל לייכטגלייביג אונד ליעבט אָבענדריין דען שקאנדאל. עס איזט דאהער וואָהל אן דער צייט, דאס דיא מיטגליעדער דער גענאננטען געזעללשאַפֿט געגען ראָהלינג דאס וואָרט ערגרייפֿען אונד אין אָפֿפֿענטליכען בלעטטערן איהרע זיטטליכע ענטריסטונג געגענאיבער דען אים „תלמוד־יודען״ ענטהאלטענען אונוואהרהייטען, פֿערדרעהונגען פֿעלשונגען אונד ענטשטעללונגען אויסשפּרעכען. דער תלמוד ערלייבט דען יודען וועדער איבערפֿאָרטהיילונג אונד בעטרוג נאָך ניעדריגע בעשימפֿונג אונד געוויססענלאָזע איידעסלייסטונג געגענאיבער אנדערסגלייביגען. אם אללערוועניגסטען געשטאטטעט ער מאָרד אונד טאָדטשלאג. עס זינד דאס אללעס דינגע דיא שאָן הונדערטמאל אין שריפֿט אונד מינדליכער רעדע פֿאָן זאכפֿערשטענדיגען, דיא ווירקליך דיא ראבבינישע ליטעראטור קעננען אונד זיך דעם רופֿעס דער אונפּארטייליכקייט ערפֿרייען, אויסגעשפּראָכען וואָרדען זינד, אבער דאס אורטהיילסלאָזע פֿאָלק שענקט דעם אללען קיינע בעאכטונג. דער שקאנדאל איזט היבש. דארום ווירד פֿאָרטשקאנדאלירט, אָב דאדורך טויזענדען דיא עהרע אבגעשניטטען אונד אויך איהרע לייבליכע עקסיסטענץ בעדראָהט ווירד, דאס איזט דען העטצערן איינערלייא. פֿיעללייכט טרעגט דיא צווייטע צייטשריפֿט פֿאָן פֿראנץ העליטש: „וואס דרי איינוסט ראָהלינג בעשוואָרען האט אונד בעשוואָרען וויללי״ דאצו בייא, דעם פֿאנאטיקער דיא אויגען צו אָפֿפֿנען. דעם פּראָ-

---

„אָ, מיין פֿריינד (זאגטע ליבעריאוס) דאס זינד קינדישע אנזיכטען, דיא וויר אללע אויסגעבען מיססען! פֿאר דער הייליגען מאיעסטעט דער קירכע ערלישט אללע אירדישע העררליכקייט, אונד עס מוס דיא צייט קאָממען, וואָ דיעזע קאיזער אונד איהרע פֿרויען אן דען פּפֿאָרטען דער קירכע עבענזאָ אין ביסער־געוואנדערן ערשיינען מיססען, וויא דיא געריגגסטען איהרער אונטערטהאנען. איהרע קראָנען זינד נור איטעל גאָלד אונד עדעלגעשטיין, דיא ערסט פֿאָן אונזערער האנד געזעגנעט אונד געהייליגט ווערדען, אונד דארום עבענזאָ לייכט פֿאָן אונזערער האנד צערבראָכען ווערדען, וועגן איהרע טרעגער אונגעטרייא זינד. ווארום איך זאָ האנדעלטע? ווייל וויר דען מעננערן אים פּאלאסטע צייגען מיססען, וואס וויר זינד; ווייל וויר עס איהנען אין קליינען דינגען צייגען מיססען, דאמיט זיא זיך געפֿאסט מאכען, וואס וויר אין גראָססען טהון ווערדען. בייגע דיך פֿאָר זאָלך איינעם מענשען, אונד ער ווירד דיר דען פֿוס איף דען נאקקען זעטצען; שטעללע דיך איהם איפֿריכט געגענאיבער, אונד ער ווירד צוריקווייכען אָדער מיט דיר קעמפֿפֿען.

עס טראט איינע קליינע שטיללע איין, דענן דער פּרעלאט, צו וועלכעם דיעזע פֿייעריגען וואָרטע געשפּראָכען וואורדען, שיען צייט האבען צו מיססען, אום זיא אין זיך אויפֿצונעהמען. ער זאס זיננענד דא, וויא וועגן איינע נייע וועלט דער אנשויאונג איהם ערשלאָסען וואָרדען. אבער אויף זיינעם רוהיגען אנטליטץ פֿערריעטה ניכטס, אָב ער דיא אנזיכטען זיינעס פֿריינדעס פֿיר גוט פֿינדע אָדער ניכט. יענער אבער וואר וויעדערום מיט זיינען גדאנקען אללצוועהר בעשעפֿטיגט, אלס דאס ער זיינען פֿריינד צום געגענשטאנד פּריפֿענדער בעאָבאכטונג געמאכט העטטע. ענדליך האָב לעאָנטיאוס אן: „זאָ זאגע מיר דענן, ליבעריאוס, וועלכע דיינע פּלאָנע, דיינע בעשטיממטען ענטווירפֿע פֿיר דיא צוקונפֿט זינד?״

„געראדע היערצו האבע איך דיך צו מיר בערופֿען (אנטוואָרטעטע דער בישאָף פֿאָן ראָם) אין דען נעכסטען טאגען ווערדען נאָך מעהרערע אונזערער פֿערטרויטערן ביי דער היער איינטרעפֿפֿען, אום איינען געמיינזאמען ראטה אבצוהאלטען. וויר האבען דרייפֿאכע פֿיינדע: דיא היידען, דיא יודען אונד דיא קעטצער. אללע דרייא מיססען פֿערניכטעט ווערדען. דענן זאָ לאנגע נאָך אירגענד איינע געגנאָססענשאַפֿט נעבען דיא קאטהאָלישע קירכע צייגעט, ווירד דיעזעלבע וועדער אים איננערן דויערנדע רוהע האבען, נאָך נאָך אויסען דיא הערשאַפֿט דעם סאטאנס פֿערדרענגען קאָננען. געגען דיא היידען מיססען וויר דען וועלטליכען ארם פֿערווענדען. געגען דיא יודען האבען וויר איינען אנדערן וועג צו פֿערפֿאָלגען, אונד דוא ווייסט אין וועניגען אויגענבליקען איינען מאנן היער איינטרעטען זעהען, דער אונס דיא מיטטעל דאצו דארביעטען ווירד. געגען דיא קעטצער אבער מיססען וויר זעלבסט דען קאמפּף פֿיהרען, וויר זעלבסט דיא דיענער דער קירכע. מיססען אללע אונזרע קראַפֿט פֿעראייניגען, זיא צו צערמאלמען. אונזרע נעכסטע אויפֿגאבע איזט דאהער, דיא פֿאלשען לעהרען דעם „אריאס״ צו אונטערדריקען. (אריאס לעהרטע, דאס דער „נוצרי״ איין געוואָהנליכער מענש איזט, דאהער ניכט דער זאָהן גאָטטעס זיין קאנן, דא ער ערצייגט וואורדע אוים בלוט אונד פֿלייש, קאָננטע ער ניכט עוויג זיין, דארום אויך ניכט אונפֿערענדערליך, פֿאָלגליך אויך ניכט, גאָטט אן זיך. דארום איזט ער אויך ניכט ריין אונד זינדענלאָז, זאָנדערן האט דיא פֿרייע וואהל צו זינדיגען אונד רעכט צו טהון, יעדאָך וועהלטע ער דאס לעטצטערע אוים איינענעם וויללען. דיעזע לעהרע וואר געגען דיא קאטהאָליקען געריכטעט אונד פֿאנד פֿיעלע אנהענגער, וועלכע זיך אריאנער נאננטען, נאך איהרעם מייסטער אריאס.) איך האבע דאהער, ווערטהער ברודער, איינען ענטוואורף אבגעפֿאסט, וואָרין דיא וועגע גענויא אנגעגעבען זינד, דיא וויר פֿיר דיא נעכסטע אונד וויטערע צוקונפֿט איינצושלאגען האבען. איך ווערדע איהן דיר פֿאָרלעגען.״

קוים וואַרען דיא וואָרטע בעענדעט, אלס איין לייזעס קלאָפּפֿען אן דען טהירע פֿערנעהמבאר וואורד, אונד איין דיענער הערייינטראט, דער צו זיינעם העררן שפּראך: „דער פֿרעמדע איזט דא״. ליבעריאוס היעס, דיעזען נאָך איינינען אויגענבליקען איינטרעטען צו לאססען, אונד וואנדטע זיך צו זיינעם פֿריינדע: „דער מאנן, דען דוא זאָגלייך ערבליקען ווירסט, איזט איין גראָססער געווינן פֿיר אונזערע הייליגע קירכע. עס איזט איין יודע, אבער דער דאס הייל ערקאננט האט אונד נון איין שטרייטער פֿיר דיא קירכע געוואָרדען, דער מיט זיינעם לעבען פֿיר דיא הייליגע זאכע איינשטעהט. ער האט בערייטס גראָססעס געטהאן, אונד דער אונטערגאנג זיינער שטאממעסגענאָססען אין יודעא איזט פֿאָרצוגסוויזע זיין ווערק. דוא מוסט פֿאָן איהם געהאָרט האבען, ער נעננט זיך יאָהאננעס.״

„אללערדינגס האבע איך פֿאָן איהם געהאָרט (ערוויעדערטע לעאָנטיאוס) דענן ער האט אין אויגען איינען גראָססען רוף.״

דיא בליקע ביידער גייסטליכען ריכטעטען זיך אויף דיא טהירע דורך וועלכע אלסבאלד איינטראט — „יוחנן דער משומד״. מיט פֿאָרגעבייגטעם אָבערקאָרפּער שריטט ער לאנגזאם אויף דיא ביידען בישאָפֿע צו, אונד אנגעקאָממען פֿאָר דעם לעהנשטוהלע דעם ראָמישען פּריעסטערס, וואַרף ער זיך אויף ביידע קניע, ערגרייף דען פֿוס דעם ליבעריאוס אונד קיסטע איהם דען פּאנטאָפֿפֿעל, אויף וועלכען איין גאָלדענעס קרייץ געשטיקט וואר. דאנן ריעף ער אוים: „הייליגער פֿאטער, גיעב מיר דיינען זעגען! זאָ וויא איך יעטצט דיך פֿערעהרט האבע, זאָ ווערדען דיא געשלעכטער אללער צוקינפֿטיגען צייטען היערהער פּילגערן, אום דיא נאכפֿאָלגער דעם הייליגען פּעטרוס אין זעלביגער וויזע צו פֿערעהרען אונד איהרען זעגען צו ערפֿלעהען!״

דיא ביידען פּרעלאטען האטטען ערפֿרייט דעם בעגינגען דיעזעס מאננעס צוגעזעהען אונד זיינע וואָרטע פֿערנאָממען. (פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

זעלבע געשליידערט וואורדע, בעשעדיגט וואורדע ניעמאנד.

*(דער ערסטע ראבביגער דעם בודאפעסטער סעמינארס.) געסטערן וואורדע אים ראבבינערסעמינאר דער ערסטע ראבבינער פראמאווירט. דער צערעמאניע וואהנטע אויך מיניסטער טרעפארט בי"א. דער היע-זיגע פרעדיגער דר' סאמועל קאהן היעלט איינע רעדע, אין וועלכער ער דען בערוף דער אנשטאלט קעננצייכנעטע. דאנן וואנדטע ער זיך אן דען יונגען פרעדיגער דר' עדוארד ניימאנן, אונד מאכטע איהן אויף זיינע מיססיאן אויפמערקזאם, דיא ער אלס בע-רייטס געוועהלטער ראבבונער דער גראס-קאנישא-ער פארטשריטס-געמיינדע, צו ערפיללען בערופען זיין ווירד. זאדאנן פאלגטע איינע אונגאריש פארגע-טראגענדע רעדע דעם יונגען ראבבינערס, אין וועל-כער ער דיא נאטהווענדיגקייט בעטאנטע, דאס דיא רעליגיאזען צערעמאניען מיט דעם פארטשריטטע דער צייט אין איינקלאנג געבראכט ווערדען. צום שלוססע דאנקטע ער זיינען פראפעססארען פיר איהרע בעמיהונגען, פיר דיא ער דעראיינסט דורך טהאטען ערקענטליך זיין וויללע. נון שפראך נאך דירעקטאר מאזעס בלאך דען זעגען אונד איבערדייכטע דעם דר' ניימאנן דאס מיט איי-נער נאציאנאל-פארבינגען שלייפע אומוואונדענע ראבבינער-דיפלאם.

*(איין דועלל צווישען באראן פאפפער אונד לייטנאנט האפזאס.) באראן פאפפער פאן דעם ווירד ערסט אומלענגסט בעריכטעטען, דאס ער דען באראן-טיטעל ערהיעלט, האט איינען זאהן דער היער אין בודאפעסט אלס הוסארענלייטנאנט אין דער ארמעע דיענט. צווישען איהם אונד דעם אבערלייטנאנט הערדן האפזאס קאם עס פאר ווענינען מאנען צו איינעם קאנפליקטע, וואביא זיא זיך „זעהר בעליי-דיגענדע וואהרהייטען" אינס געזיכט געשליידערט האבען זאללען. דער יונגע באראן פאפפער פאר-דערטע זיינען געגנער. הערדן פאן האפזאס, צום דועלל הערוים, וועלכעם דיעזער נאך דען מיליטע-רישען רעגעלן אנגעהמען מוסטע, דא ער זאנסט אוים דער ארמעע העטטע שיידען מיססען. דאס דו-על וואורדע מיט פיסטאלען געפיהרט. עס פאנד איין פירמאליגער קוגעלוועכסעל שטאטט. דריימאל וואורדע געשאססען, אהנע דאס איינער דער הועל-לאנטען געטראפפען ווארדען וועלע. דא דער העפ-טיגע שטורמווינד דיא קוגעל איממער נאך אבזייטס לענקטע. ביים פיערטען שום וואורדע באראן פאפ-פער געטראפפען, דיא קוגעל גינג איהם דורך דען אונאויסשפרעכליכען טהייל דעם קארפערס, אויף דעם מאן דיא שטראפע פירט דועלל אבזיטצט. — דיא פערוואונדונג איזט איינע שווערע, אלליין דא קיין קנאכען אונד קיין עדלער טהייל דעם קארפערס פערלעטצט וואורדע, זא דירפטע דער פע-וואונדע-טע אין ווענינען וואכען גענצליך ווידער הערגע-שטעללט זיין. הערר באראן פאפפער ווירד זעהר שווער זיינע שטראפע אבזיטצען קאננען —, איסער דאס דיא וואונדע ביז דאהין געהיילט זיין ווירד.

*(איין רעליגיאנסוועכסעל מיט הינדערניססען.) אוים וויען ווירד געמעלדעט: איין היעזיגער אינשעניער האט ביים מאגיסטראט דיא אנציינע געמאכט, דאס ער נעבסט זיינער פרויא אונד קינדערן אוים דעם פעיבאנדע דער איזראעליטישען גלויבענסגענאססענשאפט אויס-שיידע, אום קאנפעססיאנסלאז צו ווערדען אונד שפעטער דען קאטהאלישען גלויבען אנצונעהמען. דער מאגיסטראט נאהם דיעזע ערקלערונג צור קענננ-נים, בעמערקטע יעדאך, דאס דער אים יאהרע 1875 געבארענע זאהן דעם אינשעניערס אין דער רע-ליגיאנסגענאססענשאפט, וועלכער ער גענגענווערטיג אנגעהארט צו פערבלייבען האבע, דא ער בערייטס דאס זיעבענטע יאהר פאללענדעט האט. דער אינ-שעניער האט גענען דיעזע ענטשיידונג אן דיא שטאטטהאלטעריא אפעללירט. וואורדע יעדאך מיט זיינער אפעללאציאן צוריקגעוויעזען; דענן דיעזע בע-הארדע ערקלערטע, עס זייען אויף גרונד דער בע-שטעהענדען געזעטצע אים פאללע דעם רעליגיאנס וועכסעלם איינעס אדער ביידער עלטערנטהיילע נור דיעיעניגען קינדער, וועלכע דאס זיעבענטע לע-בענס-יאהר נאך ניכט פאללענדעט האבען, זא צו בעהאנדעלן, אלס ווערען זיא ערסט נאך דעם רע-ליגיאנסוועכסעל דער עלטערן געבארען וואָרדען. ריקזיכטליך יענער קינדער הינגעגען, וועלכע דאס זיעבענטע לעבענסיאהר בערייטס פאללענדעט הא-בען, בעשטיממטע דאס געזעטץ דאס פיר דאס קינד דאס רעליגיאנסבעקענטניס אין דער רעגעל זאלאנ-גע ניכט געענדערט ווערדען דירפע, ביז דאסזעלבע דאס פירצענטע לעבענסיאהר פאללענדעט האט אונד זאדאנן „אים פרייעם וויללען" איינע זאלכע פערענדערונג זעלבער אונטערנימט.

*(דער רוסישע קאיזער אונד דיא יודען.) עס שיינט, דאס דער רוסישע קאי-זער, דער פיר זיינע קראנונג אין מאסקוא בערייטס אללע ערפארדערליכען פערפיגונגען געטראפפען, ענדליך אויך דער יודען זיך עראינגערטע. איינע פע-טערסבורגער דעפעשע פאם 25.טען דיעזעס מעלדעט נעמליך: זיינע מאיעסטעט דער קאיזער האט פער-פיגט דאס איינע קאממיססיאן, אוים הערפארראגענ-דען בעאמטען צוזאממענגעזעטצט, יענע רייכסגע-זעטצע, וועלכע נור דיא יודען בעטרעפפען, גענויא דורכפריפען מאגע. וואָ דיעזע רייכסגעזעטצע ניכט מעהר צוועק-ענטשפרעכענד זינד דארט מאגע דיע-זע קאממיססיאן דיא געאייגנעטען אבענדערונגען אדער אבער גאנץ נייע געזעטצע אויפשטעללען. דיא קאממיססיאן ווירד אונטער פארזיטץ דעם שטאאטס-סעקרעטערס מאקאף, דער פריהער מיניס-טער דעם איננערן וואר, איהרע דיעספעללינע בע-ראטהונגען האלטען. — וואָ עס זיך נאטהיג ערוויעזט, קאנן דיא קאממיססיאן אויך „זאכפערשטענדיגע" אוים דעם פאלקע צור בעראטהונג הערביציעהען. דיא אומענדערונגען אדער נייען געזעטצע, וועלכע דיא קאממיססיאן אויפשטעללט, זינד דעם מיניסטער דעם איננערן צו אונטערברייטען, וואדאנן זיא גע-זעטצעס-קראפט ערהאלטען ווערדען!" — זא ווייט דיא דעפעשע. עס ווירד וואהל דארין ניכט געזאגט, דאס דיא קאממיססיאנען דיא אלטען בעשרענקענדען געזעטצע גענען דיא יודען בעזייטיגען אונד זאלכע שאפפען, וועלכע צו גונסטען דער יודען לייטען זאל-לען, אלליין עס ליעגט אויף דער האנד, דאס דער קאיזער זא עטוואס בעאבזיכטיגט. ער וויל אפפענ-באר זיינע קראנונג דאדורך פערהערליכען, דאס אויך דען יודען דיא אין דען לעטצטען יאהרען אין זיינעם רייכע זא פיעלע פערפאלגונגען אויסגע-שטאנדען, איינע זיכערע עקסיסטענץ גע טאפפען ווירד!

*(הערפארראגענדע יודען אים איטאליענישען שטאאטס-דיענסטע.) אוים ראם ווירד געמעלדעט: היער עקסיסטירט קיין אנטיסעמיטיסמוס דיא יודען ווערדען האך אין עה-רען געהאלטען אונד נאך פערדיענסט בעלאהנט. הערר יאקאב מאלוואנא, גענעראלדירעקטאר אים מיניסטעריאום דעם איסערן, וואורדע צום גראסאפ-פיציער דעם מאריץ אונד לאצארוסארדענס ערנאננט, איינע אויסציכנונג, דיא נור זאלכען פערזאנליכקיי-טען בעווילליגט ווירד, וועלכע זיך בעזאנדערס אים דאס פאטערלאנד פערדיענט געמאכט האבען. דער אינשעניר עמאנועל ארטאם איים אססי וואורדע צום גענעראלדירעקטאר דער בריקען אונד שטראססענ-בייטען ערנאננט. דער קאממאנדאנט דעם גענענ-

---

פאליעטאָן.

דער העלד פאָן סעפור.

(32-טע פארטזעטצונג.)

„איך בעוואונדערע אין דעמוטה דיינע גאָטטליכע בע-שיידענהייט, מיין העדר אונד קאיזער. (שפראך דער אָבער-קממערער איזעביאוס) דיר געניגט עס, זיך נשטערבליכען ויעגען דיינען נאמען צו געבען, אונד דיא פאלקער זאללען עס הארען אונד שווייגען."

דער קאיזער ניקטע דיעזען ווארטען בייפעלליג צו אונד וואנדטע זיך צום געהען. דער אָבערקעממערער איילטע איהם פאָראן צו דער טהירע, אונד אָפנעטע זיא. הינטער אידר שטאנד דער קאיזערליכע צוג בערייט. איזעביאוס טראט דעם קאיזער פאָראן, אונד באלד פערלארען זיך דיא שריט-טע אין דאס איננערע דער געמאכער.

XXII.

אים לאטעראנפאלאסט צו ראָם זאסען צוויא בישאָ-פע אים אייפריגען געשפרעך מיטאיינאנדער. דער איינע, מאנער, מיט פייערינען שטעכענדען אויגען פערריעטה דען אייפערער אונד שטרייטער פיר דיא קירכע. דער אנדערע, דער גוט גענעהרט וואר, צייגטע דיא פיגור איינעס קאמא-דען מענשען, אהנע וויללענסקראפט. דער ערסטערע זאס אין איינעם עטוואס ערהאָהטען לעהנשטוהלע, איבער דעס-סען ארם ער זיך צו דעם אנדערן נייגטע, דער אויף איינעם דיוואן פלאטץ גענאממען אונד זיך רוהיג מיט דעם ריקען אן דיא וואנד לעהנטע. עס ווארען דיעס ליבעריאוס, דער בישאָף פאָן ראָם, דעססען ווירדע אלס דיא ערסטע אין דער קאטהאלישען כריסטענהייט אנערקאננט וואורדע, דער אנ-דערע לעאָנטיאוס, דער בישאָף פאָן טריפאָליס. זיא ווארען יונענדפריינדע, אונד וועגן אויך אין איהרער געמיטהסארט זעהר פערשיעדען, דאך פאן גלייכען רעליגיאזען אונד קירכ-ליכען אנזיכטען בעזעעלט. אונד פאן גלייכעם אייפער פיר דיא קאטהאלישע קירכע אנגעטריעבען.

„זיא געזאט, טהייערער ברודער, (שפראך ליבערי-אוס) דיא שאנע צווישען דעם פריעדענס, וועלכע אונזערע היילינע קירכע אונטער קאיזער קאנסטאנטין גענאָסען, זייג יעטצט פאָריבער. דיא פיינדע דערזעלבען ערהעבען ווידער איהר הויפט, אונד מעהרען זיך פאן טאג צו טאג. אבער דיעס דארף אונס ניכט בעאירען. דיא קירכע מוס איינע קריעגפיהרענדע, שטרייטענדע ווערדען אונד עס בלייבען, ביז דעם לעטצטען קעמפער דאס פערריכטע ווארט אויף דען ליפפען ענטשוואונדען. זיא דארף ניכט רוהען, ניכט ראסטען, אונד העטטע זיא דאס שווערט ביז צום טאגע דעם יינגסטען געריכטעס צו פיהרען. זיא דארף ניכט נאכגעבען אונד ניכט זאנפטמוטה איבען, דענן דיעס איזט איהר בערוף."

„אונד זאללטע ווירקליך (ערווידערטע לעאָנטיאוס) דיעזער קאנסטאנטיאוס דער אריאנישען קעטצעריא זיך צו-ניינען? זא אונגלייך זיינעם פאטער, זאָ ווענינ זיינען בע-קעננטניס טרייא, אונד נאך וועניגער זיינען פאטהייל בע-גרייפענד? שלעגט ער דיא אונטערשטיטצונג, דיא וויר איהם געוועהרען קאננען, מינדער אן, אלס דיא קראפט אונזערער געגנער. דערען צאהל דאך נאך איממער גערינג איזט, צייגט ניכט פיעלמעהר זיינע שטרענגע גענען דיא היידען, דאס ער פאלליג אויף אונס רעכנעט?"

„ליעבער ברודער, (לויטעטע דיא אנטווארט) אין איי-נער ענטפערנטען שטאדט וויא דיין בישאפטום, קאנן מאן דיא געדאנקען אונד וועגע דער פערזאנען, וועלכע דען שטאאט בעהערשען, וועניגער פערשטעהען אונד בעאור-טהיילען. קאנסטאנטיאוס האט זיין רייך מיט איינער צאהלריי-כען ראטטע פאן שפיאָנען בעדעקט, דיא איהם פאן יעדעם שריטט, דער געטהאן, יא פאן יעדעם ווארטע, דאס געשפראָ-כען ווירד, קונדע געבען. נון, איך האבע איהם דיעס אב-גענומען, זא וויט עס נאטהיג איזט, אונד מיינע קונדשאפ-טער וויססען מיר געבענויא גוט איבער אללעס, וואס ער אונד זיינע פערטרויטען פארהאבען, גענויע מיטטהיילונגען צו מאכען. פאססט ער מיך, פאססע איך איהם, א ער איזט שלוי, דיע-זער קאנסטאנטיאוס. ווארום האט ער זיינען נעפפען יוליאנוס, דעססען פאטער אונד ברידער ער הינגעשלאכטעט, צום וויצעקאניג אונד פעלדהערן דער וועסטליכען פראווינצען ערהאבען? איזט דאך דיעזער יוליאנוס איינער אונזערער ערבישטערסטען פיינדע, אונד ווירד, איך זעהע עס פאראוים, זאבאלד ער דיא מאכט דאצו האט, זיינע הייכלערישע מאס-קע אבווערפען אונד אלס היידנישער פילאזאף אויפטרעטען, דער דען שנאדען גאטצענדיענסט ווידער עמפארברינגט. דער קאיזער פערפאלגט אויף דער איינען זייטע דיא היידען, אונד בעגינסטיגט זיא ווידער אויף דער אנדערען זייטע. ווארום שלאנט ער דיא קעטצערישען אריאנער ניכט עבענזא ניעדער וויא זיין פאטער דיא דאנאטיסטען? א, איך דורכ-שויע ויינע אבזיכט. ער וויל אונס אללע בעהערשען; ער וויל איין גלייכגעוויכט צווישען דען פארטייען הערשטעל-לען, דיא שטארקען שוועכען אונד דיא שוואכען שטערקען, דאס וויר אללע איהם אונטערטהאן זיין!"

„דיינע אנזיכט איזט געוויס דיא ריכטיגע, (ואנטע לעאָנטיאוס) אונד איך בעוואונדערע דיא שערפע דיינעס גייסטעס, מיט דער דו דיעזע פערוואָררענען פערהעלטניס-סע זא קלאר דורכשויעסט. ווארום אבער רייצעסט דו דען איטלען מאנן נאך מעהר, וויא דורך אונזער בענעהמען גע-גען דיא קאיזערין דוא עס זאָעבען געטהאן? איך בין דיינעם ראטהע געפאלגט, אבער איך געשטעהע, מיט ווידערשטרע-בענדען הערצען. פאן אונזערער פראווינץ אוים האט מאן איינע זא טיעפע עהרפורכט פאר דער קאיזערליכען מאיעס-טעט, דאס זיא צו פערלעטצען וויא איין טאדעסווירדיגעס פערברעכען ערשיינט.